

національних та міжнародних експертів, а профільний парламентський комітет рекомендував Верховній Раді України відхилити його.

24 липня під час конференції «Нова антикорупційна стратегія для України: якою вона має бути?» експерти Центру політико-правових реформ розробили альтернативні проекти Антикорупційної стратегії та Державної програми з її реалізації на 2019-2023 роки, основні положення яких презентували [5].

Усе це наводить на висновок, що антикорупційна реформа в Україні повноцінно проведена лише на папері, носить не системний характер, і відповідно про її ефективність констатувати не приходиться.

Список використаних джерел

1. Проект Закону України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки»: Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1699-VII- [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1699-18>.

2. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 49. Ст. 2056.

3. Закон України про Вищий антикорупційний суд - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2447-19>.

4. Законопроект ЗУ від 26.04.2018 № 8324 «Про Антикорупційну стратегію на 2018-2020 роки» - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH6F8o0A.html.

5. Нова антикорупційна стратегія для України: якою вона має бути? Погляд експертів - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.pravo.org.ua/ua/news/20873832-nova-antikoruptsiyna-strategiya-dlya-ukrayini-yakoyu-vona-mae-buti-poglyad-ekspertiv>.

Макаренко Наталія Костянтинівна,
здобувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ ТА ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

В Україні за роки проведення соціально-економічних реформ у напрямі подальшої демократизації суспільного життя однією з найгостріших проблем, що потребують невідкладного розв'язання, залишається корупція.

Без сумніву, одним із пріоритетів держави та її кримінологічної політики має стати правове та організаційне забезпечення заходів протидії корупції, розробка й впровадження дієвої системи

запобігання цьому ганебному явищу, виявлення та подолання його соціальних передумов і наслідків.

Корупція становить значну загрозу для демократії, реалізації принципу верховенства права та закону, соціального прогресу, національної безпеки, становлення громадянського суспільства. Тому організаційно-правове забезпечення запобігання та протидії корупції в Україні є тією наріжною проблемою, від вирішення якої залежить і ефективність всіх напрямків антикорупційної боротьби.

Процес організаційного оформлення заходів з подолання корупції в Україні та його нормативного забезпечення почався ще з моменту прийняття у жовтні 1995 р. Закону України «Про боротьбу з корупцією». Протягом часу можна було спостерігати, як до Закону постійно вносилися зміни та доповнення, було прийнято низку додаткових законів, указів, інших нормативно-правових актів, концепцій, програм, спрямованих на боротьбу з корупцією; створено чисельні державні органи, безпосереднім завданням яких стала боротьба з корупцією. Але, нажаль, всі ці заходи наразі не дали відчутних позитивних результатів внаслідок стійкої корупційної установки значної кількості державних службовців, а боротьба, що велася з корупцією, реально не стала одним із національних пріоритетів у внутрішній політиці.

Аналіз нормативно-правових актів дозволяє стверджувати, що система боротьби з корупцією фактично була створена і реально діяла замкнено, в першу чергу була мотивованою або відомчою конкуренцією, або політичним замовленням.

До головних недоліків українського антикорупційного законодавства можна віднести такі: відсутність дієвих законодавчих та загальносоціальних механізмів попередження корупції (наприклад, стандартних алгоритмів регулювання конфлікту інтересів, гарантій прозорості адміністративних процедур тощо); збереження соціально та юридично необґрунтованих імунітетів для значної кількості осіб; недоліки в механізмах формування усіх гілок влади і державного апарату в цілому; відсутність інституційно визначених механізмів залучення громадянського суспільства до антикорупційної активності.

Сьогодні можна стверджувати, що за роки незалежності політична система фактично є живлячою середою для корупції, а влада не пройшла випробування боротьби з цим явищем. В Україні реально була встановлена диктатура безвідповідального чиновництва, яке стоїть понад законом і для якого не існує дієвого механізму державного контролю. При цьому кримінальне право застосовується лише з метою політичного тиску.

Досвід реформування суспільства і боротьби з корупцією за всі роки незалежності України, свідчить про те, що ігнорування головного принципу демократії - принципу відповідальності на фоні яскравих ліберальних гасел унеможливує проведення корумпованою державою гідних реформ. Для того щоб викоринити такі явища, як

кругова порука, тотальна безвідповідальність, кумівство, масштабні розкрадання державного майна тощо необхідні застосування дуже жорстких заходів. Тому саме системна протидія корупції має стати стратегічним завданням держави.

Враховуючи специфіку протидії корупції, різними галузями законодавства: цивільним, фінансовим, господарським, адміністративним та іншим, необхідно розробити та налагодити взаємоузгоджену систему упереджувальних заходів.

Головною передумовою виявлення корупційних правопорушень і ефективності антикорупційних заходів, як свідчить досвід багатьох країн, є активність громадян, зацікавлених у подоланні корупції. Але до цього часу в Україні не створено ефективної системи впливу на ситуацію у сфері попередження та виявлення корупції з боку різних інституцій громадського суспільства, зокрема неурядових організацій. Існуючі на сьогодні чисельні нормативно-правові акти щодо боротьби з корупцією взагалі не містять реальних правових механізмів, які б дозволяли громадським об'єднанням і окремим громадянам правовими заходами впливати на корупційні прояви.

У зв'язку хаотичністю, безсистемністю та, як наслідок мінімальною реальною віддачею від діяльності неурядових організацій, які декларують свою антикорупційну спрямованість, важливого значення набуває розвиток системи громадянського контролю за антикорупційною діяльністю тих органів, на які безпосередньо покладений обов'язок боротьби з корупцією. Особливу роль у цьому процесі повинні відігравати політичні партії та об'єднання громадян, засоби масової інформації, представницькі органи влади та окремі громадяни.

Запровадження обов'язкового реагування відповідних державних органів на повідомлення про факти корупційних діянь, форми і методи такої діяльності мають бути чітко визначені у законі. Потребують закріплення на законодавчому рівні й проведення наукових досліджень з цих проблем; правова підтримка журналістських та громадських розслідувань; можливість надання громадськими організаціями своїх висновків і пропозицій відповідним державним органам; виступи з такими ініціативами в галузі запобігання корупції через суб'єктів права законодавчої ініціативи; участь у відкритих парламентських слуханнях з питань запобігання та протидії корупції.

Таким чином, можна дійти висновку, що тільки комплексний підхід до протидії корупції в Україні може бути ефективним. Тому найбільш доцільним є втілення в життєдіяльність українського суспільства таких головних складових, як наявність належної правової бази антикорупційного спрямування; ефективне і повне її застосування; формування антикорупційної громадської свідомості та розвиток системи громадянського контролю; організаційно-управлінське забезпечення антикорупційної діяльності.

Список використаних джерел

1. Концепция подолання корупції в Україні «На шляху до доброчесності»: Затв. Указом Президента України від 11 вересня 2006 року // Офіц. вісник України. - 2006. - № 37. - Ст. 2540.
2. Таций В.Я., Борисов В.И. Научное обеспечение путей противодействия коррупции в Украине // Громадська експертиза. Актуальні проблеми боротьби з корупцією в Україні. - Вип. № 4. - К., 2004. - С. 44-48;
3. Борисов В.И. Корупція в Україні: поняття, відповідальність, стан // Держава та регіони, 2004. - № 2. - С. 68-77.
4. Кальман О.Г. Стан і перспективи організаційно-правового забезпечення протидії та запобігання корупції в Україні // «Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)», 2007. - № 15 - С. 39-50.

Мартиненко Володимир Олександрович, голова
Громадської ради при МВС України, голова ГС
«Центр запобігання та протидії корупції», член
Колегії МВС, доктор філософії у галузі права

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОСОБИСТОСТІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ - СУБ'ЄКТІВ КОРУПЦІЙНИХ ПРАВопорушень

Оскільки державні службовці знаходяться найближче до населення, забезпечення їх нормального функціонування є одним із головних завдань вітчизняного Уряду. У зв'язку з цим питання недопущення порушень прав та свобод громадян та різного роду службових зловживань у службовій діяльності державним службовцям є одним із найбільш серйозних та складних питань в сучасних умовах реформування держави.

Суспільну небезпечність та шкідливість протиправних діянь з боку державних службовців як для окремої особи, так і для суспільства та держави в цілому, недооцінювати не можна. Державний службовець покликаний сам стояти на сторожі порядку, нормального функціонування державного апарату, а в окремих випадках і безпеки пересічного громадянина, і тому вчинення з його боку будь-яких протиправних діянь - становить підвищену загрозу для суспільства.

Кримінологічний аналіз зловживань службовим становищем державних службовців дозволив з'ясувати, що в переважній більшості випадків, які стали відомі органам прокуратури та суду, державні службовці використовували свої владні повноваження для отримання незаконних переваг, матеріальних благ та вигод майнового характеру. При цьому їх протиправні дії були пов'язані не тільки із вчиненням зловживання владою або службовим становищем (42 %), а й з отриманням неправомірної вигоди (37 %).